

Frankó Imre ezredes:

20 ÉVES AZ MLF¹ – A REGIONÁLIS KATONAI EGYÜTTMŰKÖDÉS MESTERPÉLDÁJA

ÖSSZEFOGLALÓ: A tanulmány a húszéves többnemzeti szárazföldi kötelék MLF- (Multinational Land Force) dandárt mutatja be a legfontosabb kihívásokon keresztül, megalakulásától napjainkig. A kötelék jelentős értékeket hordoz, amelyeket a sikeres feladat-végrehajtások sora erősít. Magas szintű együttműködés jellemzi a részt vevő nemzetek erőit, amelyek képesek gyorsan és hatékonyan integrálni más nemzetek erőit is az MLF-tevékenységekhez. Egyfajta zászlóshajó szerepét tölti be a részt vevő nemzetek számára, és a regionális katonai együttműködés kiemelkedően eredményes mintaalakulataként számít. Jelentős fejlődésen ment keresztül akár a szabályzó dokumentumok kidolgozottságát, akár az eljárásmodok hatékonyságát vagy a szervezethez való értékeljüket. Továbbra is magában hordozza mind a szervezeti bővítés, mind pedig a szervezeti fejlődés lehetőségeit. Mindezen túl kitűnő emberi kapcsolatok, katonabarátságok jellemzik az MLF-család tagjait. Ezeket a folyamatokat mutatja be a szerző tanulmányában, személyes tapasztalatait is felhasználva.

KULCSSZAVAK: többnemzeti szárazföldi kötelék, regionális katonai együttműködés, állandó törzs, Európai Unió Harccsoport, védelmi együttműködési kezdeményezés

BEVEZETÉS

Az MLF létrehozásának gondolata 1996-ra² vezethető vissza, amikor Romano Prodi olasz miniszterelnök egy közös dandárszintű szárazföldi katonai kötelék megalakítását kezdeményezte Olaszország vezetésével, Szlovénia és Magyarország bevonásával. Ebben az időszakban a három ország közül csupán Olaszország volt NATO-tagállam, Magyarország és Szlovénia még nem. A kelet-közép-európai és délkelet-európai országok részére biztonságpolitikailag fontos kérdés volt a jelzett időszakban a jugoszláviai válság, valamint a Balkán destabilizációs folyamata, amely többek között mindhárom országot a regionális együttműködés erősítésére ösztönözte. Ugyanakkor az MLF vonzó lehetőséget jelentett a szövetséghez csatlakozni kívánó két ország számára a NATO műveleti eljárásmodok tanulmányozására, hatékony elsajátítására is. A kezdeményezés tehát pozitív fogadtatásra talált, és megkezdődhetett mindhárom nemzet részéről a többnemzeti kötelék megalakítási folyamata.

¹ Multinational Land Force – Többnemzeti Szárazföldi Kötelék.

² Németh Bence: Magyarország szerepe a regionális biztonsági-védelmi együttműködésekben. In: Tóth Péter – Csiki Tamás (szerk.): Magyar biztonságpolitika, 1989–2014. Tanulmányok. NKE SVKK, 2014, 103–104. http://nit.uni-nke.hu/uploads/media_items/magyar-biztonsagpolitika_-1989-2014.original.pdf (Letöltés időpontja: 2018. 03. 16.)

AZ MLF MEGALKULÁSÁNAK IDŐSZAKA

Az alapidokumentumok bemutatása

A sikeres előkészítő tárgyalásokat követően a társuló országok védelmi miniszterei 1997. november 13-án Budapesten írták alá azt a *szándéknyilatkozatot*, amely lehetővé tette az MLF megalakításának előkészítését. A részt vevő nemzetek közös célként fogalmazták meg a dél-közép-európai államok közötti együttműködés növelését, a térség biztonsági és védelmi képességének megerősítését. A kooperáció lehetősége adott a katonai képességek bővítésére, a békefenntartó műveletekben történő közös (MLF-alapú) részvétel feltételeinek létrehozására, valamint a műveleti képességek javítására is.

A következő fontos lépés az MLF történetében az olaszországi Udinében 1998. április 18-án történt, amikor a nemzetek képviselői aláírták az *MLF megalakításáról szóló egyetértési nyilatkozatot* (MoU³). A többnemzeti kötelék megalakításának céljaiban már konkrétan megfogalmazódtak az alábbiak:

- a gyorsan és újonnan keletkező biztonsági kihívásokra megfelelő reagálóképességgel rendelkező, valóban alkalmazható, könnyűlövész-alegységeket magában foglaló, dandárszintű kötelék felállítása, annak folyamatos szinten tartása és biztosítása;
- a három részt vevő ország interoperabilitási képességének növelése a katonai ismeretek kölcsönös bővítésén és a közös műveleti eljárások fejlesztésének gyakorlatán keresztül;
- hozzájárulás az általános nemzetközi biztonsághoz hatásosan alkalmazható katonai képesség (többnemzeti kötelék) megjelenítésével, valamint a katonai erő alkalmazási képességének biztosításával a potenciális válságövezetekben.

A fentiekben megfogalmazott célok elérése érdekében az MLF:

- nagy láthatósági többnemzeti kiképzéseket és gyakorlatokat hajt végre a magas fokú műveleti képesség elérése és fenntartása, valamint az interoperabilitás fejlesztése érdekében;
- béketámogató műveletekben vesz részt a humanitárius és kutató-mentő feladatoktól a békefenntartó műveletekig, egészen a válságkezelési műveletekben történő harci alkalmazás képességének biztosításáig.

Az akkori megfogalmazás értelmében az MLF-nek készen kellett állnia a Nyugat-európai Unió (Western European Union – WEU) által a Petersbergi Nyilatkozatban megfogalmazott missziós feladatokban történő részvételre. A többnemzeti dandár mandátuma műveleti szempontból kiterjedt egész Európára, azon belül elsősorban Kelet-Közép-Európa és Délkelet-Európa nehéz terepviszonyú és szélsőséges éghajlatú területeit célozta meg. Nem zárták ki azonban az Európán kívüli alkalmazást, sem az MLF egészét, sem pedig annak részeit tekintve.

A dandárt három- vagy többnemzeti kötelékben alkalmazhatják a WEU, illetve a NATO keretében is, e nemzetközi szervezetek eljárás módjainak megfelelően, az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsának, az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) vagy más nemzetközi szervezet mandátuma alapján. Ahhoz azonban, hogy az MLF műveleti alkalmazása megvalósuljon, a közreműködő nemzetek autonóm jóváhagyó döntése szükséges minden egyes esetben. Az MLF megalakításától kezdve markánsan megfogalmazódott

³ Memorandum of Understanding.

további országok bevonásának lehetősége a közös tevékenységekbe, illetve a csatlakozási lehetőség biztosítása is.

A közös kötelék feltöltése érdekében olasz részről az Alpesi Csapatok Parancsnokságának alárendeltségébe tartozó *Júlia Dandárt* jelölték ki a kötelék meghatározó csoportosítását biztosító katonai alakulatnak. Szlovénia a 10. gépesített lövészzászlóaljat ajánlotta fel alapalegységként, Magyarország pedig az *MH 5. Bocskai István Gépesített Lövészdandár* állományából az *1. könnyűlövész-zászlóaljat* biztosította.

A kötelék megalakításának soron következő állomása 1999. október 21-én Ljubljanában, Szlovénia fővárosában volt. Az alapító nemzetek további alapküldetéseket véglegesítettek és írtak alá, amelyek döntően technikai megállapodások⁴ voltak. Ekkor határozták meg és véglegesítették az alábbi fontos kérdéseket:

- az MLF legfelsőbb döntéshozatali szerveinek, a Politikai-Katonai Irányító Csoportnak (Political Military Steering Group – PMSG) és a döntés-előkészítő szervnek, a Politikai-Katonai Munkacsoportnak (Political Military Working Group – PMWG) létrehozása és működési rendjének kialakítása;
- az MLF szervezeti felépítése, az aktivizálási protokoll lépései, a vezetés rendje;
- dandárparancsnokság biztosítása az olasz fél által, valamint állandó törzsképviselet (2-2 fő tiszt részt vevő tagországonként) delegálása az MLF-parancsnoksághoz.

További részleteket határoztak meg az erőmegalakítás (aktiválás) szempontjából, mint például azt, hogy vezető nemzetként (Framework Nation/Lead Nation) Olaszország biztosítja a dandár parancsnokát és a többnemzeti dandártörzs személyi állományának 60%-át, míg Magyarország és Szlovénia 20-20%-nyi beosztást tölt föl, valamint egy-egy dandárparancsnok-helyettest (a továbbiakban DCOM) biztosít. A magyar DCOM mindig az MH 5. Bocskai István Gépesített Lövészdandár – illetve utódszervezeteinek – parancsnokhelyettese. A vezető nemzet elkötelezte magát a vezetés fő elemeinek a biztosítására, továbbá a szükséges harctámogató és harckiszolgáló elemek biztosítására is.⁵

Megfelelő erőgenerálási rugalmasságot biztosít az a lehetőség, hogy a törzs összetételének véglegesítése mindig az aktuális feladat vagy misszió függvényében történik. Ezzel lehetőség nyílik a dandártörzs részére további törzselemek integrálására a feladat függvényében.

A manővererők bázisát a három nemzet egy-egy lövészzászlóalja/-ezrede képviseli, melyeket feladat függvényében a nemzetek kiegészíthetnek, megerősíthetnek további gépesített lövész- vagy páncéloserőkkel.

Harckiszolgálás területén az olasz fél biztosítja a logisztikai zászlóaljat és az egészségügyi alegységet (ROLE 2+), de a részt vevő nemzeteknek nemzeti támogatóelem formájában biztosítaniuk kell a saját erők műveleti ellátását és kiszolgálását, amit a vezető nemzettel közösen kell megoldaniuk. A támogatóelem nem kerül olasz alárendeltségbe – megmarad nemzeti irányítás alatt –, de jelentési, tájékoztatási kötelezettsége van az MLF parancsnoka felé. A parancsnok támaszthat igényt a felajánlott alegység támogatásának igénybevétele érdekében. A felajánlott többnemzeti logisztikai erőkből – az MLF fejlődése során kialakult gyakorlatnak megfelelően – a nemzetek létrehozhatnak multinacionális integrált logisztikai egységet, melynek célja a nemzetek egyes logisztikai képességeinek közös alkalmazása az MLF alegységeinek támogatása érdekében. Specifikus képességekkel nemcsak

⁴ Technical Arrangements.

⁵ Technical Arrangements on the Operating of the Multinational Land Force (MLF) – aláírva 1999. október 21-én. <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/22623> (Letöltés időpontja: 2018. 06. 17.)

a nemzeti alegységet támogatja, hanem szükség esetén másik nemzet ellátásába is besegít (például üzemanyag- és vízszállítás, vontatás stb.).

- Az MLF szempontjából fontos hangsúlyozni, hogy az alárendeltek két különböző státuszban vannak:⁶
- *nem aktivált erő*, például az állandóan delegált beosztottak az MLF törzsébe, vagy a gyakorlatok, felkészítések, tervezési rendezvények alkalmával biztosított alegységek, beosztottak az aktuális tevékenységhez. Ezek esetén a vezetés és irányítás megmarad a nemzeti parancsnokság kezében;
- *aktivált erő*, a nemzetek által az MLF részére kijelölt azon erők, amelyek a vezetés delegálásának (Transfer of Authority – TOA) eljárása keretében átkerülnek az MLF-parancsnok (COM MLF) alárendeltségébe, műveletirányítási (operational control – OPCON) jogkörrel.

Az MLF egy állandó jellegű strukturált szervezet, nemzetenkénti lebiztosított feljárnások honi településével, ezért *a mindenkor kijelölt parancsnok felelőssége a nemzetenként felajánlott erők lehívhatóságának folyamatos pontosítása*. Minden részt vevő nemzet – bizonyos keretek között – szabadon határozhat afelől, hogy az aktuális MLF-tevékenységben (kiképzés, gyakorlat, valós feladat) milyen erőkkel és milyen mértékben vesz részt.

Az MLF önálló jogállású szervezetként jelenik meg és vesz részt mind a felkészítések, gyakorlatokon, mind pedig a konkrét missziós feladatokban, akár az ENSZ, a WEU/EU vagy a NATO keretein belül hajt végre feladatot, akár önállóan. A vezetés rendje közös alapon valósul meg a nemzeti képviselőkön, rangidősökön keresztül. Ezért már az egység felállításának kezdetén két parancsnokhelyettesi beosztást (egy magyar, egy szlovén) rendszeresítettek. Ezzel kívánták a résztvevők hangsúlyozni a közös vezetés és irányítás megvalósíthatóságát. A Júlia Dandár közvetlen előljárósága olasz nemzeti vonalon az Alpési Csapatok Parancsnoksága (Commando Truppe Alpine), amely Bolzanóban települt. Ebből kifolyólag az MLF műveleti tevékenységét első változatban ez a parancsnokság irányíthatja közvetlenül mint műveleti parancsnokság.

Az alapidokumentumok első generációjának sorát az MLF szervezetével foglalkozó egyetértési megállapodás⁷ aláírása folytatta, melyet a felek 2001. július 12-én írtak alá Rómában. Indokoltá vált az MLF Parancsnokság (HQ) béke (Peace Establishment), illetve a műveleti (Crisis Establishment) megalakítási állománytáblájának és működési feltételeinek a meghatározása. A dokumentum már tartalmazza az egyes beosztásokat, a velük szemben támasztott követelményrendszert és a felelősségi területeket is.

Az MLF-nél a hivatalos munkanyelv az angol. Elfogadták az MLF-alegységek és -törzsek NATO haderő-ellenőrzési és -értékelési rendszer szerinti ellenőrzését és besorolását a műveleti (Operational Evaluation – OPEVAL) és harci készségi (Combat Readiness Evaluation – CREVAL) rendszerben történő vizsgáztatás céljából.

⁶ Uo.

⁷ Memorandum of Understanding about the Organization of Multinational Land Force.

A készenlét elérése

Az MLF megalakításának fontos eseménye történt 2001. szeptember 5-én, illetve 10-én, amikor megérkezett a szlovén és a magyar állandó törzsbe beosztott állomány (3-3 fő) Udinébe,⁸ és megkezdték szolgálatellátásukat a Júlia Dandár törzsébe integrálódott ún. nemzeti irodák. Ezt követően pedig 2001. november 29-én az MLF megalakítási ceremóniáját rendezték meg hivatalos katonai ünnepség keretében, szintén Udinében.

A fentiekkel párhuzamosan további kidolgozói munkák valósultak meg:

- felkészítések, továbbképzések keretében (olasz vezetéssel) a nemzetek megismerkedhettek azon vezetést támogató eszközökkel, amelyekkel a törzsek tevékenysége hatékonyabbá válhatott, illetve megkezdődött a valós interoperabilitási képesség építése;
- munkaértekezletek és tanuló periódusok láncolatán keresztül dolgozták ki a dandár-törzs működési okmányainak rendszerét;
- kialakult a törzs első munkarendje (Battle Rythm), kidolgozták a döntéshozatali folyamatot, a gyakorlatok rendszerét (megalapozódott a közös katonai nyelv- és háttértudás), mellyel a különböző nemzetek törzselemei megkezdhették a közös munkát;
- a törzselemek mozgatásával, valós településével a valós logisztikai biztosítás és támogatás kérdéseit tesztelte az MLF, és ezzel a nemzetek közötti költségviselések, térítések és elszámolási rendek is kialakultak;
- létrejöttek azok a személyes kapcsolatok a különböző országok képviselői és a kijelölt MLF-beosztottak között, amelyek megalapozták az MLF-alapfogalmat (MLF-család) érvényesülését, hangulatát, munkalétkörét.

A folyamat lezárásaként az MLF felkészültségét több alkalommal ellenőrizték az alábbiak szerint:

- az első a „Flying Arrow 2002” MLF törzsvezetési gyakorlat (CPX) volt 2002 januárjában, ekkor történt meg a *kezdeti műveleti képesség* (Initial Operation Capability – IOC) felmérése, ami értékes tapasztalatokat biztosított az alapküldetéseinkben foglaltak alkalmazhatósága és a teljes műveleti képesség elérése érdekében;
- a második alkalommal a *teljes műveleti képesség* (Final Operation Capability – FOC) elérését ellenőrizték a nemzeti hatóságok az Olaszországban 2002 novemberében megrendezett „Clever Ferret 02” törzsvezetési gyakorlat keretében, melynek eredményes végrehajtásával az MLF dandártörzse és az alárendelt alegységek törzsei bizonyították, hogy felkészültek a közös tevékenységre, és hatékonyan képesek az alárendeltetésből fakadó feladatrendszereket megtervezni, vezetni és végrehajtani.

Látható tehát, hogy közel öt év telt el az első konkrét dokumentum aláírásától az MLF-törzs műveleti képessége eléréséről bizonyosságot tevő gyakorlat végrehajtásáig. Időközben a nemzetközi környezet változása és különböző események alakították az MLF életét, hiszen pl. a délszláv válság rendezése érdekében a NATO Koszovóban békeműveletet indított (KFOR⁹), amely felvetette mindhárom országban a közös hozzájárulás igényét.

Magyarország 1999. március 12-én hivatalosan is a NATO teljes jogú tagjává vált, Szlovénia pedig 2004 márciusában csatlakozott a transzatlanti szövetséghez. A '90-es évek végén megkezdődött az európai uniós csatlakozási folyamat is mindkét ország részére,

⁸ Magyar rangidősök: 2001–2004: Ungi Zoltán alezredes; 2004–2008: Bárány Zoltán alezredes; 2008–2010: Bíró István alezredes; 2011: megbízottként Papp Béla őrnagy; 2012–2016: Frankó Imre alezredes; 2016–: Fábián László alezredes.

⁹ Kosovo Force.

melynek eredményeképpen 2004. május 1-jén az EU tagjai lettek. Ezekkel a folyamatokkal az MLF-nek is lépést kellett tartania, rendeltetése, feladatai folyamatosan változtak, fejlődtek és erősödtek.

AZ MLF BÉKEIDŐSZAKI ÉS AKTIVÁLÁS UTÁNI FONTOSABB VEZETÉSI ELEMEI

Az MLF fennállása óta számos kihívással nézett szembe a vezetés és irányítás megszervezése területén a mindennapi élet feladataiban és a kiemelt műveleti vagy kiképzési feladatok végrehajtását illetően egyaránt.

A kijelölt és felajánlott erők, valamint a dandár vezetésének és törzselemeinek a felkészítését egy időben kellett megvalósítani az aktuális műveleti/missziós feladatokkal, ugyanakkor az MLF honi területen maradt erőivel folytatni kellett a kiképzési, felkészülési és napi étellel kapcsolatos feladatokat. Mindezekkel párhuzamosan végre kellett hajtani olyan tervezési és kidolgozó feladatokat is, melyek a következő időszakot készítették elő, vagy az alapokmányok aktualizálására irányultak. *A legkomplexebb kihívást az egyazon időben több misszió is érintő részvétel és a honi feladatok egyidejűsége jelenti.*

Az MLF tevékenységének tervezésében, szervezésében és végrehajtásában érintett legfontosabb szereplők:

- a PMSG és a PMWG, valamint egyéb munkacsoportok; jelenleg a jogi munkacsoport (Legal Working Group) van aktivizálva;
- a COM MLF, a Júlia Dandár parancsnoksága és a törzs (a parancsnokhelyettes nem tagja az MLF-nek, de a COM MLF és a törzsfőnök távollétében ő fogja össze az olasz részből az MLF-illetékességű feladatokat);
- az aktiválást követően megalakuló többnemzeti MLF-parancsnokság;
- az MLF állandó törzse (Permanent Planning Staff – PPS).

Az MLF-be nem a teljes Júlia Dandárt ajánlották fel, ezért annak egyes részeivel az MLF-feladatokról eltérő, nemzeti feladatrendszert hajt végre.

PMSG: A két ország védelmi minisztériuma és vezérkara magas szintű képviselőiből álló csoport, amely általában hadműveleti szolgálati úton ad utasításokat. Az MLF hadműveleti alkalmazásának és teljesítésének feltételeit a PMSG teremti meg. Emellett a PMSG biztosítja a kölcsönös tájékoztatást és koordinációt a felek között az MLF-hez kapcsolódó minden kérdésben. Ez a fórum – a rendkívüli eseteket leszámítva – évente ülésezik a felek által történt felajánlásnak megfelelően általában a részt vevő országok fővárosaiban, illetve Udinében. A munkacsoport illetékes az előkészített anyagok, tervek jóváhagyására, végső egyeztetések lefolytatására. Évenként ismétlődő feladata az MLF parancsnoka által előterjesztett éves terv elfogadása, illetve az aktuális éves tervben történő markáns változtatások jóváhagyása. A PMSG direktívákat ad ki a kidolgozó törzs számára a tervezett műveleti alkalmazásokkal és missziókkal kapcsolatban, dönt az erőgenerálásról, felvázolja a műveleti kereteket. A csoport feladata az éves tervben szereplő többnemzeti gyakorlatok kiinduló adatainak, kereteinek meghatározása. A PMSG hagyja jóvá a dandár által végrehajtott főbb feladatokról (többnemzeti gyakorlatok, többnemzeti kiképzések, missziókra történő felkészülés, készenléti erők biztosítása, dokumentumok felülvizsgálata) készített beszámolójelentéseket, megvitaja és rendezi a vitás kérdéseket.

PMWG: A PMSG-t a többnemzeti PMWG támogatja, amely a védelmi minisztériumok és szolgálati ágak szakértő képviselőiből áll, akik szükség szerint, de általában a PMSG anyagának előkészítése érdekében üléseznek. E struktúrák az MLF további fejlődéséről szóló

tárgyalások kereteit is biztosítják. Az MLF állandó törzse szorosan együttműködik ezzel a fórummal, és biztosítja a szükséges kidolgozó, előkészítői háttérrel a sikeres munkához.

A PMWG javaslatára a PMSG szakértőkből álló ideiglenes munkacsoportokat is alakíthat az MLF döntéshozatali folyamatának támogatására. Ezek a munkacsoportok szükség szerint üléseznek és a PMWG részére tesznek jelentést.

COM MLF: Békeidőszakban az MLF parancsnoka kettős szerepet lát el. Egyrészt nemzeti vonalon teljes jogkörrel vezeti a Júlia Dandár teljes személyi állományát, másrészt ellátja az MLF parancsnoki beosztást, de a részt vevő nemzetek feljárnított erői fölött nem rendelkezik közvetlen parancsnoki jogkörrel. Ettől függetlenül a nemzeti rangidősökön keresztül folyamatos kapcsolatot tart a potenciális lehetséges alárendeltekkel, nyomon követi a nemzeti felkészülési rendezvényeket, továbbá képviseli az MLF-et a hazai és a nemzetközi rendezvényeken, részt vesz a PMSG munkájában, valamint vezeti a többnemzeti MLF-kiképzéseket, -gyakorlatokat.

Műveleti időszakban a parancsnok a vezetés átalárendelését követően teljes vezetési és irányítási jogkörrel gyakorol a saját nemzeti erők fölött, míg más nemzetek erői felett csak műveletirányítási jogkörrel rendelkezik. A parancsnoknak a PMSG utasításainak, parancsainak megfelelően kell vezetniük az MLF műveleti tevékenységét. A COM MLF Fenntartja az MLF teljes műveleti képességét, és felelős az erők megóvásáért.

PPS: A mindennapokban az MLF ügyeivel foglalkozó szűk csoportról van szó. Az állandó törzshöz tartoznak a Júlia Dandár törzsének hadműveleti részlegéből 2-3 fő tiszt és altiszt, a Júlia Dandár G-s részlegeinek vezetői, illetve 3-3 fő szlovén és magyar állandó törzsbeosztott. (Korábban a Nemzeti Iroda különálló szervezeti elemként működött, közvetlenül a COM MLF alárendeltségében.) A csoportot az olasz hadműveleti tiszt és a Júlia/MLF törzsfőnöke vezeti.

A MoU átdolgozásának köszönhetően folytatódott a vezetés-irányítás rendjének fejlődése. Létrejött egy olasz részről is valóban beosztásilag is elkülönülő szervezeti elem, amely integrálta a szlovén és a magyar nemzeti irodákat. A személyügyet (G1), a felderítést (G2), a hadműveletet (G3, olasz, szlovén, magyar), a logisztikát (G4, olasz, szlovén, magyar), az adminisztratív részleget (olasz, szlovén, magyar), valamint a pénzügyet magában foglaló törzselem, amely már valóban képes a teljes idejét az MLF ügyeinek szentelni. A nemzeti érdekérvényesítés pedig a nemzeti rangidősökön keresztül valósulhat meg. *A PPS a gyakorlati motorja az MLF-tevékenységeknek mindaddig, amíg a dandártörzs aktiválása meg nem történik, illetve a missziós feladatok kijelölt törzse meg nem kezdi tevékenységét.* A tervezések előkészítése és végrehajtása, a gyakorlati kiképzési feladatok előkészítése, irányítása, az értekezletek előkészítése, levezetése, szakmai és koordináló tevékenységek, kapcsolattartás nemzeti és többnemzeti területen egyaránt a PPS napi szintű feladataihoz tartozik.

A korábbi nemzeti iroda vezetője, illetve a PPS-be integrálódott magyar nemzeti rangidős a Magyar Honvédség Összhaderőnemi Parancsnokság (MH ÖHP) közvetlen alárendeltségébe van utalva.

Az aktiválási protokoll fontosabb lépései

Az MLF-nemzetek képviselői – a saját politikai vezetési csatornán megkapott információk és felhatalmazások alapján – a PMSG fórumát felhasználva adnak hivatalos tájékoztatást és iránymutatást a COM MLF részére a várható alkalmazás jellegéről, a kijelölt vezető nemzeti műveletirányító parancsnokság (Command of Operation – COPER) műveleti tervén és parancsán keresztül.

A parancs vételével párhuzamosan a keretdandár parancsnoka (COM MLF) aktualizál-tatja/kidolgoztatja a saját műveleti elgondolását (CONOPS) a keretnemzet által biztosított dandár (Júlia Dandár) törzsének és a PPS-nek a felhasználásával. Ezt szolgálati rendben megküldik a PMSG-nek jóváhagyásra.

Miután a nemzetek pontosították a felajánlott erők összetételét, a PMSG jóváhagyja a CONOPS-ot és az MLF aktiválásra kerülő állománytábláját, majd kiadja a megfelelő útmutatást a további feladatokhoz.

A COM MLF kiadja a haderő-generálási igényeket (Force Generation Request Message – FGRQ) a nemzeti képviselőknek, amelyekre a nemzetek hivatalos választ (Force Generation Response Message – FGRM) küldenek. A válasznak tartalmaznia kell az átadásra kerülő, a feladatban részt vevő erőket.

A CONOPS pontosítása után a műveleti tervet (Operational Plan – OPLAN) és a műveleti parancsot (Operational Order – OPORD) véglegesítik.

Az MLF készenléti terve (Contingency Plan) és átcsoportosítási terve (Deployment Plan) folyamatosan rendelkezésre áll, ezek pontosítása után – az OPORD részleteinek megfelelően – a kijelölt erők megkezdhetik a település végrehajtását a kijelölt megalakítási körletbe vagy a műveleti területre. Beérkezést követően kerül sor az erők átadására a COM MLF részére.

A megalakítási körletből a megfelelő átcsoportosítás végrehajtása érdekében az MLF alegységei berakókörletekbe (légi, tengeri) kerülhetnek, illetve szárazföldi átcsoportosítást hajthatnak végre, melyeket már az MLF parancsnoka vezet az MLF dandártörzse közreműködésével, a korábban kidolgozott eljárásrendnek megfelelő formátumú parancsokkal. A megalakítást követően az MLF HQ két alapvető komponenst tartalmaz: a parancsnoki csoportot (Command Group) és a dandártörzset (Brigade Staff).

A két komponens között a csatlakozó-közvetítő és vezető funkciót a többnemzeti műveleti központ (Combined Operation Centre – COC) jeleníti meg. A dandártörzs kidolgozói, értékelő-elemző tevékenysége találkozik ebben a közegben a törzsfőnök, a részlegvezetők és – a speciális tanácsadókon keresztül – az MLF parancsnokával és a nemzeti parancsnokhelyettesekkel.

Az MLF MoU-t a megszerzett tapasztalatok, a missziós kihívások és a műveleti szükségességek alapján átdolgozták. Egyik jelentős szervezeti változás a PPS megalakítása, ami később a műveleti állománytáblát érintő változásokat is eredményezett. A kettős parancsnokhelyettesi rendszerről az MLF áttért a nemzetközi viszonylatban bevált egy fő parancsnokhelyettesi rendszerre, amit kétéves váltásokkal biztosít a szlovén, illetve a magyar fél. Ugyanakkor – NATO mintára – megjelent az állománytáblában a törzsfőnökhelyettesi beosztás (Deputy Chief of Staff – DCOS) három szakterületi beosztással: műveletért felelős helyettes (DCOS Operation – DCOS OPS), támogató helyettes (DCOS Support – DCOS SPT) és a civil együttműködésért felelős helyettes (DCOS Stability and Communication – DCOS STAB/COMM). Ezek a beosztások összefogják a kiterjedt törzs meghatározó felelősségi területeit.

A nemzetek, vállalásaiknak megfelelően, egy-egy beosztást biztosítanak a fenti helyek betöltéséhez. Az a nemzet, amelyik adott időszakban nem rendelkezik parancsnokhelyettesi mandátummal (a kétéves periódusnak megfelelően), az általa biztosított DCOS (egyben nemzeti rangidős) révén képviselteti magát a parancsnoki csoportban.

Ezzel a struktúrával az MLF törzse hatékonyan képes vezetni a gyakorlatokat és a missziós műveleti feladatokat, ugyanakkor megfelelő keretet biztosít az Európai Unió Harccsoport készenléti szolgálatában történő aktív részvételéhez is.

Az MLF tevékenysége a legmarkánsabb bizonyítéka annak, hogy regionális szinten lehetséges olyan hatékony, többnemzeti katonai szervezetet létrehozni, amely képes a szélesebb nemzetközi közegben, NATO- és EU-szinten is eredményesen tevékenykedni, műveletekben részt venni. A többnemzeti kötelék értékes tapasztalatokkal szolgál a nemzetek közötti katonai együttműködés, interoperabilitás erősítésének lehetőségeiről.

KIKÉPZÉS ÉS MŰVELETEK

Az alapokmányok értelmében a megalakítást követő években a *szakaszcseré-kiképzés* volt az egyik formája az együttműködés további erősítésének. Ebben az időszakban még a rajparancsnokok, a szakasztiszthelyettesek, a szakasz- és századparancsnokok nem ismerték egymást, a képességek és módszerek, valamint a harci kiképzési eljárások jelentősen eltérőek voltak. A harceszközök és a fegyverzet különbözőek voltak és részben ismeretlenek. A század- és zászlóaljtörzsek más-más munkarenddel és munkamódszerrel dolgoztak, és követelménybeli eltérések is akadtak.

Évenként más ország rendezésében, a felajánlott zászlóaljak bázisán rendezték a gyakorlatokat, fogadva a másik két ország kijelölt lövész-, majd a későbbiekben már fegyvernemi szakaszait is. Többnemzeti századokat alakítottak ilyenkor, majd harcászati kiképzéseket, gyakorlásokat és éleslőgyakorlatokat (egyénilag és kötelékben) hajtottak végre.

A zászlóaljak, ezredek aknavető-alegységei is ebben a nemzetközi környezetben szerezhettek tapasztalatot a közös munkák során. A tűztámogató elemek éleslövészet keretében gyakoroltak, és volt olyan alkalom, hogy a hazaitól eltérő, például hegyi körülmények között vettek részt kiképzésen.

A missziókra történő felkészülések, az EU BG felkészítési rendezvények, továbbá az MLF éves gyakorlatai (Clever Ferret) további értékes kiképzési lehetőségeket biztosítottak olyan területeken is, mint például robbanóeszközök és meglepőáknák elleni védelem, városharckiképzés, közvetlen légi tűztámogatás kérése, helikopter-leszállóhely telepítése vagy éppen tömegkezelés.

Az elmúlt két évtized legfontosabb gyakorlatait az MLF-szinten évenként végrehajtott dandárszintű, úgynevezett harcászati mozzanattal egybekötött törzsvezetési gyakorlatok (Command Field Exercise – CFX) képezték, amelyek ötvözik a harcászati gyakorlatokat (Field Training Exercise – FTX), illetve a törzsvezetési gyakorlatokat (Command Post Exercise – CPX). Ezek a kiképzési és ellenőrzési rendezvények rendszerint tartalmazznak éleslövészeti (Live Fire Exercise – LIVEX) feladatokat század/üteg- és zászlóaljszinten. A gyakorlatok legfőbb célja a dandártörzs és a kijelölt alegységek NATO-elvek szerinti ellenőrzése és validálása.

Kiemelt MLF-gyakorlatok:

- MLF FOC EXE „Clever Ferret 02”, 2002. november (Osoppo; Olaszország);
- „Clever Ferret 03”, 2003. május (Várpalota);
- „Clever Ferret 05”, 2005. május (Postojna; Szlovénia);
- „European Wind 07”, 2007. május–június (Gemona del Friuli; Olaszország);
- „Clever Ferret 08”, 2008. június (Gemona del Friuli);
- „Clever Ferret 10”, 2010. május–június (Várpalota);
- „European Wind 12”, 2012. május–június (Gemona del Friuli);
- „Clever Ferret 14”, 2014. május–június (Maribor–Postojna–Muraszombat–Cerklje–Novo Mesto; Szlovénia);

- „European Wind 16”, 2016. november–december (Gemona del Friuli);
- „Clever Ferret 17”, 2017. október–november (Várpalota).

Többnemzeti nagy létszámú (1000–1500–2000 fős), a szárazföldi erőkön túl légiert, az EU BG esetében haditengerészeti és különleges erők törzselemeit is felvonultató, nagy láthatósági gyakorlatokat is tartanak a részt vevő országok között, váltakozó helyszínekkel. Ennek teljes tervezési, szervezési, kiszolgáló- és manőverszükséglete az MLF-nemzetek részéről jóval szélesebb részvétel biztosítását igényelte, mint csupán a felajánlott erőket. Például egy ilyen szintű gyakorlat ellenőrző (Exercise Control – EXCON) állománya akár 100–150 fő törzstisztet is magában foglalhat az MLF-en kívül. Az ellenséges erőket megjelenítő ellenjárszó erők (Opposing Force – OPFOR) szintén századszinten jelennek meg a valóság-hű gyakorlások biztosítása érdekében a gyakorlatot megrendező országok részéről. Az átcsoportosítások, a mozgások és a (főleg vasúti) szállítások szoros együttműködést követelnek a katonai szállítási szervektől és a katonai rendőrség állományától, együttműködve a civil szállítást végrehajtó cégekkel és a helyi rendvédelmi szervekkel. A pihentetés, kiszolgálás és ellátás megszervezése, mint például a „Clever Ferret 14” gyakorlat esetében, szinte Szlovénia egész területét és a legfontosabb katonai objektumokat is érintette. A gyakorlóterek, lőterek szakállományának bevonása a feladatokba szintén nélkülözhetetlen. A gyakorlatok időtartama általában 4-5 hét a településsel és a visszacsoportosítással egybekötve, amelybe azonban nem tartozik bele az előkészítő tevékenység, amit a gyakorlatok megtervezése jelent számos rendezvénnyel. Ezek közül is kiemelkednek az előtervező, fő tervező, végső tervező rendezvények, konferenciák, szemrevételezések, az alaphelyzet (scenario) fejlesztése, bejátszások és incidensek (Main Events List/Main Incident List – MEL/MIL) listafejlesztése, illetve a csapatok és a törzsek összekovácsolási feladatai, minimum fél-egy évvel megkezdve a gyakorlatok előtt. A visszatelepülést követően pedig az értékelések végrehajtása, a tapasztalatok rögzítése, valamint a gyakorlatokat lezáró pénzügyi konferenciák megrendezése következik az elszámolások véglegesítése érdekében.

EGYSÉGES HARCÁSZATI ELJÁRÁSOK ÉS PARANCSNOKI MUNKAMÓDSZEREK

Az MLF részére kidolgozott működési rendszer áll rendelkezésre, amely a tapasztalatok és a feladatok függvényében folyamatosan bővül. Az okmányok éppúgy magukban foglalják a harceljárásokat, mint a törzsmunka módszereit, amelyeket NATO-eljárásmódok alapján dolgoztak ki. A közösen kimunkált, többszörösen tesztelt és alkalmazott eljárási okmányok haszna leglátványosabban a dandártörzs tevékenységében mérhető le. Akár a megalakító dandárt (Júlia), akár az állandó törzset (PPS), akár az aktivizált MLF-dandártörzset vagy annak részeit alkalmazzák, gyakoroltatásra, megmérettetésre, a törzs csak *egységes munkarendben* képes tervezni, települni és dolgozni. Ebbe a rendszerbe képes az MLF integrálni további nemzetek részt vevő erőit is, legyen az törzselem vagy alegység, mint ahogyan ezt mutatja az Ausztriával, Horvátországgal vagy legutoljára Albániával kialakított együttműködés és munkakapcsolat is. Ugyanakkor az előjárószintű NATO-törzsek alárendeltségében, mint például az olasz NATO Gyorsreagálású Hadtest (NATO Rapid Deployable Corps – Italy – NRDC-ITA) kötelékében végrehajtott CPX-gyakorlatokon történő eredményes részvétel is bizonyította az MLF munkamódszereinek a hatékonyságát. A három hadsereg között kitűnő együttműködés alakult ki, ismerik egymást, megvannak a közös katonaélmények, és tudják, kivel hogyan lehet eredményesen együtt dolgozni. Nemcsak az MLF-en belül, hanem annak határain kívül is kialakult az „*MLF Family*”-gondolat és -gondolkodásmód.

AZ MLF RÉSZVÉTELE MISSZIÓS MŰVELETI FELADATOKBAN

A missziók elsősorban a vezető nemzet számára jelentenek jelentős erőbevonást, mert Szlovénia és Magyarország részéről – főleg az ISAF-feladatokban¹⁰ – csupán szimbolikus hozzájárulás valósult meg törzselemek és tanácsadói részvétel útján. Mindettől függetlenül a feladatok végrehajtása eredményes volt, értékes tapasztalatokat eredményeztek, összességében növelték az MLF nemzetközi hírnevét.

MLF-missziók:

- „Joint Guardian”, Koszovó, 2003. november – 2004. május (az MLF első valós alkalmazása);
- „Joint Enterprise”, Koszovó, 2005. november – 2006. május;
- ISAF Missions Regional Command West (RC W), Herat, 2008. október – 2009. április;
- ISAF Missions RC W, Herat, 2010. október – 2011. április;
- ISAF Missions RC W, Herat, 2013. március – 2013. szeptember;
- ISAF Resolute Support Mission, Training Advice and Assist Command West (TAAC W) 2015. március–augusztus.

A missziók ugyanakkor rávilágítottak a valós alkalmazás esetén felmerülő nemzeti és nemzetek közötti időbeni, diplomáciai, tervezési és pénzügyi korlátok, keretek és lehetőségek különbözőségeire és alkalmazhatóságára. Fontos azt is kiemelni, hogy bizonyos időszakokban az MLF részére felajánlott alegységek és törzselemek nemzetenként más-más missziós feladatokban is részt vesznek, így MLF-elemként történő gyors alkalmazásuk kérdéses.

Emiatt az MLF részére aktuálisan kijelölt erőkon kívül más alegységeket is bevontak a rotációba, még több alegység ismerkedett meg az MLF-fel nemzetenként. Például magyar részről a korábbi 1. lövészászlóalj (2010-től 39. lövészászlóalj elnevezéssel) és a Hódmezővásárhelyen települt 3. lövészászlóalj váltotta egymást a felajánlásban.

MLF-BÁZISÚ EU BG KÉSZENLÉTI ERŐ

Az MLF 2007-től szerepel az Európai Unió féléves váltásokkal biztosított készenléti harccsoport-felajánlásokban. Ez is hozzájárult az MLF fejlődéséhez, hiszen a készenlét elérése érdekében kezdődött el az „European Wind” elnevezésű gyakorlatsorozat. Amikor az MLF-nemzetek vállalnak EU készenléti feladatot, akkor a felkészülés nemzeti keretben valósul meg, de ilyen alkalmakkor a „Clever Ferret” gyakorlat CFX-formátumú ellenőrző gyakorlattá válik.

MLF EU-harccsoportok:

- 2007. július–december, MLF;
- 2012. július–december, MLF;
- 2017. január–június, a Védelmi Együttműködési Kezdeményezés (Defence Cooperation Initiative – DECI) keretében, Ausztria és Horvátország részvételével;
- 2017. július–december (a készenléti szolgálatot az EU kérésére a második félévre is meghosszabbították a tagországok az előző időszak DECI-törzselemei számára, de manőverelemeket már csak Olaszország biztosított ebben az időszakban).

¹⁰ International Security Assistance Force – Afganisztánban működött Nemzetközi Biztonsági Közreműködő Erő.

A köteléknek az EU harccsoport-koncepciója¹¹ alapján egy olyan hatékony, hiteles és koherens képességet kell felmutatnia, mely alkalmas az EU területén, illetve Brüsszeltől számított 6000 km-es hatókörön belül kisebb műveletek önálló végrehajtására, vagy nagyobb műveletek kezdeti szakaszában a főerők beérkezéséig tevékenykedni.

Jelentős fejlődést és változást hozott ezen a területen a DECI, melynek következtében az Ausztriával és Horvátországgal kiegészült MLF-csoport által kijelölt erők felkészítése és együttműködése, valamint közös készenléti EU BG szolgálat (Stand By Period) ellátása eredményesen valósult meg.

AZ MLF JÖVŐJE

A többnemzeti kötelék már jó ideje vonzza a térség államainak érdeklődését, többek között Ausztria és Horvátország többéves megfigyelői státust tartott fenn az esetleges csatlakozási szándék érdekében. Horvátország az állandó törzscsoportba egy fő tisztet delegált 2009–2012 között. Ausztria konkrét csatlakozási szándékát még nem jelentette be, bár az MLF-rendezvényeken (konferenciák, gyakorlatok) meghívásos alapon rendszeresen részt vesz.

Horvátország 2017-ben hivatalos úton is bejelentette csatlakozási szándékát. Egyelőre nem ismert, hogy 2018-ban vagy 2019-ben érkeznek-e meg a PPS-tagok Udinébe.

A védelmi együttműködés keretében az MLF-en keresztül az EU BG szolgálathoz is csatlakozott ez a két ország, és így valósulhatott meg az első DECI EU BG szolgálatellátás 2017-ben. Legújabbban Albánia és Montenegró is érdeklődik a jövőbeni kooperációs lehetőséggel kapcsolatban, ami lehetőséget adhat az MLF további bővítésére.

AZ AFFILIÁCIÓS FOLYAMAT

A NATO részére felajánlott nemzeti erők integrálódása a kijelölt parancsnokszághoz kiemelt feladatként jelentkezik a tagállamok számára.¹² Magyarország 2002-ben írta alá azt a MoU-t, amelyet egyrészt a részt vevő NATO-tagállamok, másrészt a Szövetséges Erők Európai Főparancsnoksága (Supreme Headquarters Allied Powers Europe – SHAPE) és a Szövetséges Hatalmak Atlanti Főparancsnoksága (Headquarters, Supreme Allied Commander Atlantic – HQ SACLANT) kötöttek a HQ NRDC-ITA létrehozásáról és működtetéséről, amelyben a keretnemzet Olaszország, települési helye Solbiate Olona (Olaszország). Ehhez az egyetértési megállapodáshoz 2006-ban (NATO-tagságát követően) Szlovénia is csatlakozott. Hazánkat is aktív szerepvállalás jellemzi, többek között a törzsbeosztások folyamatos ellátásával.

2010-ben jött létre az a technikai megállapodás Olaszország és Magyarország között, amely tartalmazza egy magyar harccsoport affiliációját a HQ NRDC-ITA-hoz. Ez a dokumentum megállapítja többek között azt is, hogy a Júlia Dandár a Mantova Hadosztályon keresztül affiliálódott a HQ NRDC-ITA-hoz. Ennek megfelelően megvalósult a magyar harccsoport affiliációja is a Júlia Dandárhoz (MLF részére felajánlott erők), és a HQ NRDC-ITA-hoz. Emellett hosszú távú célként megfogalmazódott egy teljes lövészdandár affiliációja is az olasz hadtestparancsnokszághoz, melynek részleteit azonban még ki kell dolgozni.

¹¹ Horváth Gábor – Szenes Zoltán – Szép László: Az Európai Unió harccsoport-koncepciója. Európai Tükör, 2007/4. szám, 97–111. http://www.mfa.gov.hu/NR/rdonlyres/ACD6BB4B-5D05-40A3-A8C0-2564380A47B3/0/et_2007_04.pdf (Letöltés időpontja: 2018. 01. 28.)

¹² Szép László – Hornyák Zsolt: Az affiliáció mint a többnemzeti katonai képességfejlesztés és a közös tevékenység eleme. Honvédségi Szemle, 64. évf. 2010/4. szám, 4–7.

Tehát az MLF és azon belül a felajánlott magyar erők ismét történelmi szerepet játszhatnak a NATO részére felajánlott erőcsoportosítás szempontjából. Az MLF-en keresztül történő átalárendelés a szlovén félnek is kedvező, így azonnal csatlakoztak a kezdeményezéshez. Végül olasz részről is támogatták a kezdeményezést, és elkészült a háromnemzeti technikai egyezmény az MLF affiliációjáról. Ennek megfelelően az érintetteknek közös jövőbeni érdeke az MLF és a HQ NRDC-ITA felkészítési rendezvényeinek harmonizálása, az affiliációs követelmények maradéktalan teljesítése. Magyar részről történtek a dandárszintet megjelenítő részvételek a hadtest gyakorlatain, mint például az „Eagle Joker 14” HQ NRDC-ITA minősítő gyakorlaton történő részvétel az MH 5. Bocskai István Lövészdandár törzsével 2014-ben.

Fontos jövőbeni kérdés magyar részről, hogy amennyiben az ambíciószint növekszik és megvalósul a teljes dandárszintű felajánlás, akkor mi lesz a szerepe az MLF magyar erőinek.

A VÉDELMI EGYÜTTMŰKÖDÉS KEZDEMÉNYEZÉS (DECI)

A DECI-t Olaszország kezdeményezte 2012 márciusában a dél-közép-európai és a kelet-európai országok közti mélyebb katonai együttműködés előmozdítására, a régió stabilitása, biztonsága és fejlődésének megerősítése érdekében.¹³ *Ausztria, Horvátország, Magyarország, Olaszország és Szlovénia* politikai és katonai vezetése hat éve döntött úgy, hogy közös biztonságunk érdekében érdemes szorosabbra fűzni az együttműködés rendszerét, és mindezt a védelmi együttműködést intézményes formában is megvalósítani. A DECI a régiót érintő biztonsági kérdések rendszeres egyeztetéséhez biztosít teret azzal a céllal, hogy az érintett országok között hatékonyabbá váljon a védelmi együttműködés a rendelkezésre álló pénzügyi források észszerűbb felhasználásával. A DECI-hez 2016-ban csatlakozott Albánia, 2017-ben pedig Montenegró. Az együttműködés kezdeti időszakában a DECI-t az MLF-hez kötötték, amelyben Ausztria és Horvátország is megfigyelőként vett részt. 2013-ban Udinében zajlott az a vezérkari főnöki találkozó, ahol az öt ország (Ausztria, Horvátország, Magyarország, Olaszország és Szlovénia) legfelsőbb katonai vezetői és szakértő képviselői tárgyalták meg a DECI aktuális katonai kérdéseit, például a Balkán biztonsági helyzetét, az EU/ENSZ válságkezelői tevékenységeiben történő együttműködést, az EU Harccsoportban történő közös részvétel lehetőségének vizsgálatát. Ennek a DECI-szemináriumnak lett az eredménye az Európai Uniónak felajánlott harccsoport megalakítása (DECI EU BG) és 2017-ben történt sikeres szolgálatellátása. A DECI fennállása óta jelentős sikert értek el a részt vevő nemzetek a haderők átalakítása és a műveletekben történő részvétel során is. A DECI-ben Magyarország fontos szerepre törekszik, hiszen hazánk összekötő kapocs a DECI, a V4 és a Közép-európai Kezdeményezés (Central European Initiative – CEI) között.

A 2017. évi találkozón a DECI-országok vezérkari főnökei értékelték és megvitatták a harccsoport tevékenységét és annak addigi tapasztalatait. Emellett szó esett a 2021 második és 2023 első félévére tervezett olasz vezetésű DECI-harccsoport felállításának lehetőségeiről is. A találkozón mindezek mellett egyeztetéseket folytattak arról is, hogy az együttműködésnek milyen helyet és szerepet szánunk a NATO-n belül, hogyan lehet beilleszteni az együttműködés törekvéseit a NATO keretnemzeti koncepciójába.

¹³ Csiki Tamás: A kelet-közép-európai államok védelmi együttműködési törekvései, 2008–2016. Doktori (PhD-) értekezés, NKE Hadtudományi Doktori Iskola, 2017, 133–137. http://archiv.uni-nke.hu/feltoltes/uni-nke.hu/konyvtar/digitgy/phd/2018/csiki_tamas.pdf (Letöltés időpontja: 2018. 03. 17.)

ZÁRSZÓ

Mindezek alapján kijelenthető: az MLF kitűnő „munkaműhelynek” tekinthető a regionális katonai együttműködés kiszélesítése, valamint a NATO-val és az EU-val történő együttműködés területén. Az MLF alapjainak (alapidokumentumok, eljárások és működési rendek, tapasztalatok és kapcsolatok) felhasználásával a térség államai gyakorlatias képességekkel rendelkeznek a közös katonai tevékenységek eredményes végrehajtásához.

Az MLF további feladatokra készül, jelenleg is folyamatban van a felkészülés a következő misszióra, amely várhatóan libanoni (UN Interim Force in Lebanon – UNIFIL) misszió lesz. A misszió az MLF nevében fut, de abban a két DECI-ország is részt vesz. Ausztria egy-két fő törzstiszttel, míg Horvátország egy műszaki szakasszal és szintén egy-két fő törzstiszttel. Magyarországot az MLF-hez delegált tisztek és altisztek képviselik.

Versenyhelyzet alakult ki, hiszen minden alakulatnak és nemzeti vagy többnemzeti katonai szervezetnek egyaránt folyamatosan bizonyítania kell a politikai és a katonai vezetés részére, hogy van értelme a ráköltött pénznek, megfelelő befektetésnek számít a működéshez szükséges költségvetés biztosítása. Az MLF már bizonyította létjogosultságát, jelentős eredményeket ért el, felkészült a jövő kihívásaira. Magabiztosan, jelentős tapasztalatokkal a tarsolyában, optimistán ünnepelheti 20. születésnapját a nemzetközi porondon.

FELHASZNÁLT IRODALOM

Dokumentumok

Addendum to the Memorandum of Understanding about the Organization of the Multinational Land Force aimed at establishing an European Union Battle group based on the MLF – aláírva 2006-ban.

Agreement among the Government of the Republic of Slovenia, the Government of the Republic of Hungary, and the Government of the Italian Republic on the Establishment of a Multinational Land Force – aláírva 1998. április 18-án.

Agreement between the Government of the Republic of Slovenia, the Government of Hungary, and the Government of the Italian Republic on the Multinational Land Force – aláírva 2014. november.

Memorandum of Understanding about the Organization of Multinational Land Force – aláírva: 2001. július 12-én.

Memorandum of Understanding rev. 1 among the Ministry of Defence of Hungary, the Ministry of Defence of the Italian Republic and the Ministry of Defence of the Republic of Slovenia about the Organization of the Multinational Land Force – aláírva 2017. szeptember 6-án.

Multinational Land Force General Technical Agreement among the Ministry of Defence of Hungary, the Ministry of Defence of the Italian Republic and the Ministry of Defence of the Republic of Slovenia, throughout Multinational Land Force (MLF) training activities – aláírva 2012. május.

Technical Arrangements between the Ministry of Defence of the Italian Republic and the Ministry of Defence of the Republic of Hungary concerning the affiliation of a Hungarian Infantry Battle Group to Headquarters NATO Rapid Deployable Corps – Italy (HQ NRDC-ITA) – aláírva 2010. november 18-án.

Technical Arrangements on the Operating of the Multinational Land Force (MLF) – aláírva 1999. október 21-én. <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/22623>

Publikációk

Csiki Tamás: *A kelet-közép-európai államok védelmi együttműködési törekvései, 2008–2016*. Doktori (PhD-) értekezés, NKE Hadtudományi Doktori Iskola, 2017. http://archiv.uni-nke.hu/feltoltes/uni-nke.hu/konyvtar/digitgy/phd/2018/csiki_tamas.pdf

Horváth Gábor – Szenes Zoltán – Szép László: *Az Európai Unió harccsoport-konceptiója*. Európai Tükör, 2007/4. http://www.mfa.gov.hu/NR/rdonlyres/ACD6BB4B-5D05-40A3-A8C0-2564380A47B3/0/et_2007_04.pdf

Németh Bence: *Magyarország szerepe a regionális biztonsági-védelmi együttműködésekben*. In: Tálás Péter – Csiki Tamás (szerk.): *Magyar biztonságpolitika, 1989–2014*. Tanulmányok. NKE SVKK, 2014. http://nit.uni-nke.hu/uploads/media_items/magyar-biztonsagpolitika_-1989-2014.original.pdf

Szép László – Hornyák Zsolt: *Az affiliáció mint a többnemzeti katonai képességfejlesztés és a közös tevékenység eleme*. Honvédségi Szemle, 64. évf. 2010/4.

A Zrínyi Kiadó újdonsága

Görgei Artúr válogatott írásai

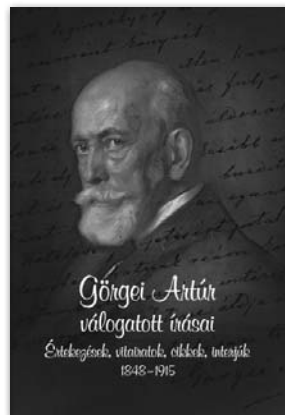
Értekezések, vitairatok, cikkek, interjúk 1848–1915

Válogatta és sajtó alá rendezte:
dr. Hermann Róbert

Görgei Artúr az 1848–1849. évi forradalom tábornoka, egy ideig hadügyminisztere és a hadsereg főparancsnoka volt. A tábornok német nyelvű emlékiratai 1852-ben Lipcsében láttak napvilágot, ám magyar fordításuk csak 1911-ben, majd 1988-ban került az olvasóközönség elé.

A Görgei Artúr születésének 200. évfordulójára megjelent kötet közreadja a tábornok 1848-ban befejezett kémiai doktori értekezését, 1848–1849-es kiáltványait, beszédeit, 1861–1881 közötti hírlapi cikkeit és folyóiratokban megjelent tanulmányait. A kötetben olvashatók még a tábornokkal 1884 és 1915 között készített interjúk, valamint azok az önéletrajzi jellegű levelek, amelyekben pályafutására, illetve 1848–1849 egyes szereplőire vonatkozó emlékeiről ír.

Zrínyi Kiadó, 2018

További információk, vásárlás: shop.hmzrinyi.hu/